

נעילת הסנדל ביום הכיפורים ובבית המקדש

1. תלמוד בבלי מסכת יומא דף עג עמוד ב

משנה. יום הכפורים אסור באכילה, ובשתייה, וברחיצה, ובסיכה, ובנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה והמלך והכלה ירחצו את פניהם, והחיה תנעול את הסנדל, דברי רבי אליעזר, וחכמים אוסרין.

2. רמב"ם הלכות שביתת עשור פרק א הלכה ה

וכן למדנו מפי השמועה שאסור לרחוץ בו או לסוך או לנעול את הסנדל או לבעול, * ומצוה לשבות מכל אלו כדרך ששבת מאכילה ושתייה ב שנאמר שבת שבתון שבת לענין אכילה ושבתון לענינים אלו, ואין חייבין כרת או קרבן אלא על אכילה ושתייה בלבד, אבל אם רחץ או סך או נעל או בעל מכין אותו מכת מרדות.

3. ר"ן על הרי"ף מסכת יומא דף א עמוד א

יום הכפורים אסור באכילה ובשתייה וכו'. ויש מי שאומר עוד דהני מדרבנן בעלמא הוא דאסירי ואע"ג דבגמרא מפקי להו מקראי אסמכתא בעלמא נינהו והיינו דמקילינן בהו ואמרי' המלך והכלה ירחצו את פניהם ותנן נמי והחיה תנעול את הסנדל ד"ר אליעזר וחכמים אוסרין ומדאסרי רבנן על כרחך בדליכא סכנה עסקינן ואי אסור נעילת הסנדל מדאורייתא היכי שרי ר' אליעזר ובגמרא נמי אמרינן [דף עז ב] דמי שיש לו חטטים בראשו סך כדרכו ואינו חושש ומי שידיו מלוכלכות בטיט ובצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש ואי סיכה ורחיצה דאורייתא נינהו היכי מקילינן בהו הכי אלא ודאי מדרבנן נינהו והיינו נמי דאמרינן בגמ' הני חמשה ענויין כנגד מי ומדאמרינן כנגד מי ולא אמרינן מנא לן משמע דמדרבנן נינהו ולא בעי אלא אם יש להם שום רמז מן התורה כך העלו בתוספות וקשיא לי מדתני' בגמרא [דף עד א] אף על פי שאמרו אסור לא אמרו ענוש כרת אלא על האוכל ועל השותה ועושה מלאכה בלבד ואם איתא דהני ענויי אחריני מדרבנן בעלמא נינהו היכי שייך למימר בהו ולא אמרו ענוש כרת דהא אפי' איסורא דאורייתא נמי ליכא לפיכך היה נראה לי דכולהו מדאורייתא נינהו אלא דכיון דלאו בכלל ענויי דכתיבי בקרא בהדיא באורייתא נינהו אלא מרבויה דשבתון אתו וכדאיתא בגמרא קילי טפי ומסרן הכתוב לחכמים והן הקלו בהן כפי מה שראו והתירו כל שאינו נעשה לתענוג וכן דעת הרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות שביתת עשור דכולהו מדאורייתא נינהו אלא דלא מיחזורא לי

4. תלמוד בבלי מסכת יומא דף עח עמוד א

מהו לצאת בסנדל של (עמוד ב) שעם ביום הכפורים. עמד רבי יצחק בר נחמני על רגליו ואמר: אני ראיתי את רבי יהושע בן לוי שיצא בסנדל של שעם ביום הכפורים

5. רמב"ם הלכות שביתת עשור פרק ג הלכה ז

אסור לנעול מנעל וסנדל אפילו ברגלו אחת, ומותר לצאת בסנדל של שעם ט ושל גמי וכיוצא בהן, וכורך אדם בגד על רגליו ויוצא בו י שהרי קושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יחף, התינוקות אע"פ שהן מותרין באכילה ובשתייה כ ורחיצה וסיכה מונעין אותן ממנעל וסנדל.

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תרי"ד סעיף ב

ב [ב] אסור לנעול סנדל או מנעל (ג) של עור, אפילו (ד) קב הקיטע וכיוצא בו, אפילו של עץ ומחופה עור, אסור; (ה) <א> אבל של גמי או של קש, * (ו) או של בגד או של שאר מינים, (ז) מותר * אפילו לצאת בהם (ח) לרשות הרבים. (ג) ומותר לעמוד על כרים וכסתות (ט) של עור, ד ומ"מ המחמיר תבא עליו ברכה) (מרדכי דיומא ותה"ד סימן קמ"ט).

7. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנ"ד סעיף יז

אבל ומנודה שמהלכים (לב) בדרך (לג) יז מותרים בנעילת הסנדל, וכשיגיעו לעיר יחלוצו, וכן בת"ב. הגה: וכן במקום שדרים בין הא"י, (לד) לא יחלוץ (לה) כי אם יח ברחוב היהודים, (לו) וכן נהגו (טו) והגהות מיימוני והגהות מרדכי רפ"ק).

משנה ברורה סימן תקנ"ד

(לו) וכן נהגו - כתב הח"א ההולכים בין העכו"מ ונוהגין ללבוש המנעלים אף שאין למחות בידם שיש גדולים המתירים מ"מ אין לזה טעם דמה בכך שילעיגו עלינו בלא"ה מלעיגים עלינו ומ"מ אותן היושבים בחנות ודאי אסורים דאיך ידעו הנכרים אם ילכו בלא מנעלים:

8. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס"ב עמוד ב

ורקיקה מקל וחומר ממנעל, ומה מנעל שאין בו דרך בזיון אמרה תורה + שמות ג' + של נעליך מעל רגליך רקיקה שהיא דרך בזיון - לא כל שכן.

9. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף ו' עמוד ב

ואי זו היא מורא מקדש? לא יכנס אדם בהר הבית במקלו, במנעלו, בפונדתו, ובאבק שעל גבי רגליו, ולא יעשנו קפנדריא, ורקיקה מק"ו;

10. רש"י מסכת יבמות דף ק"ב עמוד ב

הכי גרסינן אלא אמר רבא לא קשיא כו' - מתני' דתרומת הלשכה באנפיליא של בגד דלאו מגין הוי ולא הוי נעל ולגבי עזרה נמי ליכא בזיון דאין דרך להכניסה בטיט והא דיום הכפורים בשל עור.